

(กสม. แลงข่าวเด่นประจำสัปดาห์ ครั้งที่ 42/2568)

กสม. ตรวจสอบกรณีแรงงานไทยที่ไปเก็บเบอร์รี่ในสวีเดนและฟินแลนด์ถูกละเมิดสิทธิฯ
และจัดทำข้อตกลงจัดส่งแรงงานระหว่างประเทศที่เป็นธรรม และเร่งรัดสอบสวนคดีค้ามนุษย์
- ประธาน กสม. มีหนังสือถึงนายกรัฐมนตรี เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาฝุ่น PM 2.5
เพื่อลดผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชน

วันศุกร์ที่ 26 ธันวาคม 2568 เวลา 11.30 น. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) โดยนายสันต์ ภัยหลีกลี้ และนางสาวสุภัทรา นาคะผิว กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ แลงข่าวเด่นประจำสัปดาห์ ครั้งที่ 42/2568 โดยมีวาระสำคัญดังนี้

1. กสม. ตรวจสอบกรณีแรงงานไทยที่ไปเก็บเบอร์รี่ในสวีเดนและฟินแลนด์ถูกละเมิดสิทธิฯ
และหน่วยงานจัดทำข้อตกลงจัดส่งแรงงานระหว่างประเทศที่เป็นธรรม ขงคิเอสไอเร่งรัดสอบสวนคดีค้ามนุษย์

นางสาวสุภัทรา นาคะผิว กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เปิดเผยว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ได้รับเรื่องร้องเรียนผ่านสำนักงาน กสม. พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเมื่อเดือนกันยายน 2566 ระบุว่า กระทรวงแรงงานโดยกรมการจัดหางาน (ผู้ถูกร้องที่ 1) และกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน (ผู้ถูกร้องที่ 2) รวมทั้งกรมสอบสวนคดีพิเศษ หรือ คีเอสไอ (ผู้ถูกร้องที่ 3) ได้รับเรื่องร้องเรียนจากแรงงานไทยที่ไปเก็บเบอร์รี่ (ผลไม้ป่า) ในสวีเดนและฟินแลนด์ แต่แก้ไขปัญหาระงือเรื่องเรียนล่าช้า กรณีบริษัทผู้ประสานงานของไทยที่นำแรงงานไปทำงานไม่ปฏิบัติตามสัญญาจ้างแรงงานและกฎหมายแรงงานที่เกี่ยวข้อง ค่าจ้างและผลตอบแทนไม่เป็นไปตามที่ตกลงกันไว้ แรงงานต้องรับภาระหนี้สินและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ สูงเกินจริง หักเงินค่าจ้างใช้หนี้โดยไม่เป็นธรรม ยึดหนังสือเดินทาง ข่มขืนใจให้ทำงานไม่ต่ำกว่าวันละ 14 - 18 ชั่วโมง ทำให้ต้องอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขจัดขึ้นได้ จำยอมต้องทำงาน เป็นการบังคับใช้แรงงาน อาจเข้าข่ายการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ จึงขอให้ตรวจสอบ

กสม. ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงจากทุกฝ่าย หลักกฎหมาย และหลักสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องแล้วปรากฏว่า ตั้งแต่ปี 2540-2567 แรงงานไทยเดินทางไปเก็บผลไม้ป่าในสวีเดนและฟินแลนด์ทุกปีในระหว่างเดือนกรกฎาคม-ตุลาคม โดยกรณีของสวีเดน บริษัทผู้ประสานงานในไทยในฐานะนายจ้างจะขออนุญาตพาลูกจ้างไปทำงาน โดยทำสัญญาจ้างแรงงานและขออนุญาตจากกรมการจัดหางานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ส่วนกรณีของฟินแลนด์ แรงงานส่วนใหญ่แจ้งการเดินทางไปทำงานด้วยตนเองหรือผ่านบริษัทผู้ประสานงาน โดยใช้วีซ่า Schengen และไปทำสัญญาจ้างแรงงานกับนายจ้างซึ่งจดทะเบียนมีสำนักงานใหญ่และสถานที่ทำการในฟินแลนด์ ถือเป็นการจ้างงานนอกราชอาณาจักร ไม่อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541

ตั้งแต่ปี 2565 มีการร้องเรียนเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิแรงงานและการค้ามนุษย์ในฟินแลนด์ และเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2568 กฎหมายคุ้มครองแรงงานตามฤดูกาลของฟินแลนด์มีผลบังคับใช้ โดยกำหนดให้

แรงงานที่ไปเก็บผลไม้ป่า รวมถึงแรงงานที่ทำกิจกรรมในพื้นที่ป่าเป็นแรงงานตามฤดูกาล ต้องมีใบอนุญาตทำงานตามฤดูกาล ทดแทนการใช้วีซ่า Schengen ส่วนการเดินทางไปเก็บผลไม้ป่าที่สวีเดนเมื่อปี 2568 กรมการจัดหางานได้เปลี่ยนวิธีจากนายจ้างในไทยขออนุญาตพาลูกจ้างไปทำงานในต่างประเทศโดยทำสัญญาจ้างแรงงานในไทย เป็นการแจ้งการเดินทางไปทำงานด้วยตนเองและทำสัญญากับนายจ้างในสวีเดนโดยตรง และมีสถานะเป็นแรงงานตามฤดูกาลเช่นเดียวกับฟินแลนด์

เมื่อพิจารณาถึงปัญหาที่แรงงานร้องเรียน ส่วนใหญ่เกิดมาจากการกระทำของบริษัทผู้ประสานงานที่ดำเนินการในลักษณะเดียวกับบริษัทจัดหางานและยังเป็นตัวแทนของนายจ้างในสวีเดนและฟินแลนด์ เช่น การเรียกเก็บและการหักค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นธรรม สภาพที่พักอาศัยและอาหารที่ไม่เหมาะสม ถูกควมดรากรับซื้อและถูกบังคับใช้แรงงาน แม้สวีเดนและฟินแลนด์ได้ปรับเปลี่ยนสถานะของแรงงานเก็บผลไม้ป่าเป็นแรงงานตามฤดูกาลและมีใบอนุญาตทำงานตามฤดูกาล เพื่อคุ้มครองแรงงานตามกฎหมายของประเทศทั้งสองแล้ว แต่ไม่ได้กำหนดรูปแบบการเดินทางไปทำงานในแต่ละประเทศไว้เป็นการเฉพาะ นอกจากนี้ ยังพบว่าการดำเนินการของบริษัทผู้ประสานงานมีลักษณะเช่นเดียวกับบริษัทจัดหางาน แต่สามารถตั้งขึ้นได้ง่ายโดยไม่ต้องขออนุญาตจากกรมการจัดหางาน ต่างจากการจัดตั้งบริษัทจัดหางานที่ต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ. 2528

กสม. เห็นว่าการที่กรมการจัดหางานทราบถึงปัญหาที่เกิดจากการกระทำของบริษัทผู้ประสานงาน และสามารถป้องกันปัญหาโดยใช้หน้าที่และอำนาจกำหนดวิธีการเดินทางไปทำงานในต่างประเทศและมาตรการที่เหมาะสมเพื่อคุ้มครองแรงงานได้ แต่กลับยังคงให้แรงงานแจ้งการเดินทางไปทำงานด้วยตนเอง เช่นเดิม ส่งผลให้แรงงานที่มีข้อจำกัดด้านภาษาและกฎระเบียบต่าง ๆ ยังคงต้องพึ่งพาบริษัทผู้ประสานงาน จึงเสี่ยงที่จะถูกหลอกลวง ละเมิดสิทธิแรงงาน และถูกบังคับใช้แรงงานได้ต่อไป อันเป็นการกระทำที่ไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (ICESCR) ที่ได้รับรองสิทธิแรงงานและกำหนดให้รัฐคุ้มครองแรงงานให้ได้รับความปลอดภัยและมีสุขอนามัยที่ดีในการทำงาน มีสภาพการทำงานที่ยุติธรรม และได้รับค่าจ้างที่เป็นธรรม ในขั้นนี้ จึงรับฟังได้ว่า กรมการจัดหางาน (ผู้ถูกร้องที่ 1) มีการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อแรงงานผู้ร้อง

ในส่วนของกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน (ผู้ถูกร้องที่ 2) เห็นว่า ในช่วงเดือนตุลาคม 2562-มกราคม 2566 เมื่อแรงงานที่กลับมาจากสวีเดนได้ยื่นคำร้องรวม 12 คำร้อง ขอให้ตรวจสอบกรณีบริษัทค้างจ่ายค่าจ้าง และพนักงานตรวจแรงงานได้ออกคำสั่งให้บริษัททั้งสองจ่ายค่าจ้างให้แก่แรงงานให้แล้วเสร็จภายใน 3 เดือน จึงเป็นกรณีที่ผู้ถูกร้องที่ 2 ได้ดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจในเวลาอันควร จึงยังไม่อาจรับฟังได้ว่ามีการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

สำหรับการดำเนินงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษ หรือ ดีเอสไอ (ผู้ถูกร้องที่ 3) เห็นว่า ตั้งแต่ปี 2559 - 2566 ดีเอสไอได้รับเรื่องร้องเรียนกรณีแรงงานไทยเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ในฟินแลนด์เป็นคดีพิเศษ 2 คดี โดยคดีหนึ่งพบว่ามีเจ้าหน้าที่ของรัฐระดับสูงเข้าไปเกี่ยวข้องในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ดีเอสไอ

จึงได้ส่งเรื่องให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือ ป.ป.ช. เพื่อดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจ ขณะที่อีกคดีอยู่ระหว่างการสอบสวน โดยดีเอสไอแจ้งว่าจะดำเนินการภายในอายุความคดีอาญา อย่างไรก็ดี กสม. เห็นว่า เมื่อปี 2564 ศาลฎีกาของฟินแลนด์ได้มีคำพิพากษาให้กรรมการบริษัทในคดีดังกล่าวกระทำผิดฐานค้ำมนุษย์ ดีเอสไอจึงย่อมสามารถใช้ประโยชน์จากคำพิพากษาดังกล่าวเพื่อประกอบการดำเนินการได้ แต่การดำเนินคดีที่ล่าช้าของดีเอสไอในขณะนี้อาจส่งผลให้บริษัทผู้ประสานงานใช้เป็นช่องว่างไปตั้งบริษัทใหม่ เพื่อหลอกลวงแรงงานไปทำงานในสวีเดนและฟินแลนด์และเกิดการค้ำมนุษย์ขึ้นอีกดังเช่นที่เคยเกิดขึ้น นอกจากนี้ การที่ดีเอสไอ ยังไม่ได้ยืนยันว่า นายจ้างและบริษัทผู้ประสานงานกระทำความผิดในข้อหาค้ำมนุษย์ ส่งผลให้แรงงานที่ไปยื่นขอรับความช่วยเหลือและเยียวยาความเสียหายจากกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ยังคงต้องรอการเยียวยาต่อไป ในขั้นนี้ จึงรับฟังได้ว่า ดีเอสไอ (ผู้ถูกร้องที่ 3) มีการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

ด้วยเหตุผลข้างต้น กสม. ในคราวประชุมด้านการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2568 จึงมีมติให้มิขอเสนอแนะในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชนไปยังกรมการจัดหางาน (ผู้ถูกร้องที่ 1) ให้รวบรวมปัญหาที่เกิดขึ้นกับแรงงานไทยที่ไปเก็บผลไม้ป่าในสวีเดนและฟินแลนด์และเสนอให้กระทรวงแรงงานร่วมกับกระทรวงการต่างประเทศเจรจากับทั้งสองประเทศเพื่อจัดทำข้อตกลงจัดส่งแรงงานไปเก็บผลไม้ป่าในรูปแบบรัฐต่อรัฐ (G to G) หรือรูปแบบอื่นใดที่สามารถคุ้มครองสิทธิแรงงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ป้องกันไม่ให้แรงงานถูกเอารัดเอาเปรียบและตกเป็นเหยื่อการค้ำมนุษย์ เช่น การกำหนดให้แรงงานต้องทำสัญญาจ้างแรงงานทั้งกับนายจ้างในไทยและนายจ้างในสวีเดนและฟินแลนด์เพื่อให้ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายไทยและกฎหมายของทั้งสองประเทศ พร้อมทั้งให้จัดหาเจ้าหน้าที่เพื่อช่วยเหลือแรงงานที่จะเดินทางไปเก็บผลไม้ป่าในแต่ละฤดูกาลในการดำเนินการที่จำเป็น เช่น การขอใบอนุญาตทำงาน การช่วยประสานกับนายจ้างหรือตัวแทนของนายจ้างในสวีเดนและฟินแลนด์โดยตรง เพื่อลดการพึ่งพิงบริษัทผู้ประสานงาน ทั้งนี้ หากแรงงานต้องทำสัญญาจ้างแรงงานในสวีเดนและฟินแลนด์ สัญญาจ้างแรงงานจะต้องมีเงื่อนไขตามมาตรฐานที่กรมการจัดหางานกำหนด และให้แก้ไขกฎหมายเพื่อกำกับดูแลบริษัทผู้ประสานงาน โดยกำหนดให้บริษัทผู้ประสานงานที่นำแรงงานไทยไปทำงานในต่างประเทศเป็นบริษัทจัดหางานที่ต้องขออนุญาตจัดหางานจากนายทะเบียนจัดหางานกลาง ตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ. 2528 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

นอกจากนี้ ให้ ดีเอสไอ (ผู้ถูกร้องที่ 3) เร่งรัดสอบสวนคดีค้ำมนุษย์ที่อยู่ในความรับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกับแรงงานที่ไปเก็บผลไม้ป่าในสวีเดนและฟินแลนด์ให้แล้วเสร็จ เพื่อปราบปรามการกระทำผิดฐานค้ำมนุษย์และป้องปรามความผิดที่อาจจะเกิดขึ้นอีกในอนาคต

ส่วนข้อเสนอแนะในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ให้กรมการจัดหางานจัดตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับแรงงานที่ไปเก็บผลไม้ป่าในสวีเดนและฟินแลนด์ โดยมีตัวแทนของแรงงานที่ได้รับความเสียหายร่วมเป็นคณะกรรมการ และประสานกระทรวงการต่างประเทศ

เพื่อให้ความช่วยเหลือแรงงานที่ฟ้องคดีค้ำมนุษย์และคดีพิพาทแรงงานต่าง ๆ ต่อหน่วยงานของสวีเดนและฟินแลนด์จนกว่าคดีจะถึงที่สุด พร้อมทั้งให้จัดเวทีสาธารณะในจังหวัดเป้าหมายที่จะมีแรงงานไทยไปเก็บผลไม้ป่าเพื่อชี้แจงและทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเดินทาง สัญญาจ้าง สิทธิของแรงงาน ข้อควรปฏิบัติในการทำงาน รวมถึงช่องทางขอความช่วยเหลือในกรณีที่เกิดปัญหาจากการจ้างงานด้วย

2. ประธาน กสม. มีหนังสือถึงนายกรัฐมนตรี เสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศจากฝุ่น PM 2.5 เพื่อลดผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชน

นายวสันต์ ภัยหลีกลี้ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เปิดเผยว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ได้ติดตามสถานการณ์มลพิษทางอากาศ จากฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM 2.5) รวมทั้งการดำเนินการของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว แต่สถานการณ์ยังคงเกิดขึ้นต่อเนื่องก่อให้เกิดมลพิษทางอากาศซึ่งกระทบต่อสิทธิมนุษยชนของประชาชนในวงกว้าง กสม. จึงได้ศึกษาข้อมูลรวมทั้งจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยเห็นว่าฝุ่น PM 2.5 เป็นปัญหามลพิษทางอากาศที่เกิดขึ้นอย่างรุนแรงและต่อเนื่องในประเทศไทย โดยมีแหล่งกำเนิดจากหลายภาคส่วน ได้แก่ ภาคอุตสาหกรรม ภาคคมนาคม ภาคป่าไม้ ภาคเกษตรกรรม ภาคเมือง รวมทั้งจากมลพิษข้ามพรมแดน ปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่ออย่างกว้างขวางต่อสิทธิมนุษยชนด้านต่าง ๆ ดังนี้

(1) สิทธิในสุขภาพ โดยฝุ่น PM 2.5 ส่งผลให้จำนวนผู้ป่วยที่เกี่ยวข้องกับมลพิษทางอากาศ เช่น โรคผิวหนังอักเสบ โรคตาอักเสบ และโรคระบบทางเดินหายใจ เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (2) สิทธิทางเศรษฐกิจและมาตรฐานการครองชีพ โดยเฉพาะด้านการท่องเที่ยวและภาคบริการ เช่น โรงแรม ร้านอาหาร และธุรกิจนำเที่ยวที่ขาดรายได้ ขณะที่มาตรการห้ามเผาเด็ดขาดของรัฐที่ประกาศใช้เป็นการทั่วไป ยังส่งผลกระทบต่อเกษตรกรรายย่อยที่ต้องกำจัดเศษวัสดุทางการเกษตรและแบกรับต้นทุนการจัดการเพิ่มขึ้น อีกทั้งยังส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชุมชนรวมถึงกลุ่มชาติพันธุ์ที่ทำการเกษตรแบบไร่หมุนเวียนหรือการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืนซึ่งมีส่วนสำคัญต่อการบรรลุมาตรฐานการครองชีพที่เพียงพอ และ (3) สิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง เนื่องจากการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารหรือการแจ้งเตือนสถานการณ์ฝุ่น PM 2.5 ที่รวดเร็วถูกต้อง ครอบคลุมและเข้าใจได้ง่าย ยังคงเป็นข้อท้าทายสำคัญต่อการเตรียมความพร้อมรับมือและป้องกันตนเอง โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบทและกลุ่มเปราะบาง เช่น ผู้สูงอายุ เด็ก รวมทั้งผู้ที่ไม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างทั่วถึง

ปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 ยังเป็นวิกฤตสำคัญที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการดำรงชีวิตและสิทธิของประชาชนในการมีอากาศที่สะอาดและปลอดภัย โดยธนาคารโลก (World Bank) ประเมินความเสียหายทางสุขภาพจากมลพิษทางอากาศของประเทศไทยมีมูลค่า 45,334 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือกว่า 1.4 ล้านล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 3.89 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ และฝุ่น PM 2.5 ส่งผลต่อมูลค่าความเสียหายทางเศรษฐศาสตร์ต่อครัวเรือนไทยที่ 2.173 ล้านบาท ซึ่งประเทศไทยมีพันธกิจดำเนินการคุ้มครองสิทธิดังกล่าวตามพันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี อาทิ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิ

ทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (ICESCR) อีกทั้ง คณะกรรมการประจำกติกา ICESCR ได้มีความเห็นทั่วไปลำดับที่ 27 ยืนยันว่า สิ่งแวดล้อมที่สะอาด มีสุขภาพ และยั่งยืน เป็นเงื่อนไขพื้นฐานของการใช้สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และกำหนดให้รัฐต้องป้องกันและลดมลพิษจากแหล่งกำเนิดต่าง ๆ รวมทั้งจัดให้มีกลไกการเยียวยาที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ สิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดียังได้รับการรับรองจากสมัชชาสหประชาชาติว่าเป็นสิทธิมนุษยชน

ดังนั้น การป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่น PM 2.5 จึงเป็นหน้าที่สำคัญที่รัฐต้องดำเนินการอย่างจริงจังทั้งด้านกฎหมาย นโยบาย และการปฏิบัติ โดยมุ่งเน้นการควบคุมแหล่งกำเนิดมลพิษ เผยแพร่ข้อมูลอย่างโปร่งใส โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเร่งออกกฎหมายว่าด้วยอากาศสะอาดที่เข้มข้น ครอบคลุม และให้ความสำคัญกับการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพ การคุ้มครองประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบางทั้งในระยะสั้นและระยะยาวเพื่อป้องกันผลกระทบที่จะเกิดขึ้น ซึ่งในขณะนี้ ประชาชนยังคงเผชิญผลกระทบอย่างต่อเนื่องและรุนแรง จึงจำเป็นต้องเร่งดำเนินการมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีประสิทธิภาพควบคู่ไปกับกระบวนการทางกฎหมาย

ด้วยเหตุผลข้างต้น ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (นางสาวพรประไพ กาญจนรินทร์) จึงมีหนังสือถึงนายกรัฐมนตรี ลงวันที่ 24 ธันวาคม 2568 แจ้งข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศจากฝุ่น PM 2.5 เพื่อให้พิจารณามอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ดังนี้

(1) ให้รัฐบาลผลักดันร่างพระราชบัญญัติบริหารจัดการเพื่ออากาศสะอาด พ.ศ. ที่ยังไม่ได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาเพื่อให้มีผลใช้บังคับโดยเร็ว

(2) ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องเร่งดำเนินการตามแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติการแก้ไขปัญหาหมอกควันและฝุ่นละออง ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2568 - 2570 ครอบคลุมมาตรการป้องกัน ควบคุม และการลดมลพิษที่แหล่งกำเนิดอย่างเป็นระบบ

(3) ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องพัฒนาระบบฐานข้อมูลคุณภาพอากาศโดยบูรณาการเทคโนโลยีดาวเทียมและระบบตรวจวัดมลพิษทางอากาศที่สามารถระบุแหล่งกำเนิดมลพิษได้อย่างชัดเจน เพื่อเพิ่มศักยภาพการเฝ้าระวัง การเตือนภัย และการสื่อสารให้ครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่ม

(4) ให้กระทรวงมหาดไทย กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เร่งกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อร่วมป้องกันแก้ไขปัญหา โดยจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอ มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย สนับสนุนองค์ความรู้และอุปกรณ์ด้านการตรวจวัดหรือเทคโนโลยีติดตามคุณภาพอากาศ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถป้องกันแก้ไขปัญหาหมอกควันในพื้นที่ของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(5) ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องทบทวนมาตรการห้ามเผาเด็ดขาดโดยคานึงบริบทเชิงพื้นที่และการเกษตรที่ยังพึ่งพาการเผาแบบไร้หมุนเวียน รวมถึงนำเทคโนโลยี อาทิ แอปพลิเคชัน Fire-D สนับสนุนการบริหารจัดการการเผาที่ยั่งยืนและไม่ส่งผลกระทบต่อดำรงชีพของประชาชน

(6) ให้กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ควบคุมและกำกับดูแลโรงงานอุตสาหกรรมอย่างทั่วถึงและเข้มงวด โดยกำหนดให้ใช้ระบบตรวจวัดการระบายมลพิษแบบต่อเนื่อง (Continuous Emission Monitoring System: CEMS) ซึ่งต้องเปิดเผยต่อสาธารณะอย่างโปร่งใส

(7) ให้กระทรวงคมนาคม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ยกย่องมาตรฐานไอเสียรถยนต์ให้เป็นไปตามเกณฑ์ EURO 6 ซึ่งเป็นมาตรฐานสากลกำหนดปริมาณการปล่อยมลพิษของรถยนต์ ตรวจจปรารถยนต์ที่ปล่อยควันดำเกินมาตรฐานในพื้นที่เสี่ยงอย่างจริงจัง

(8) ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงอุตสาหกรรม และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง พัฒนาและส่งเสริมการเข้าถึงเทคโนโลยีการจัดการเศษวัสดุการเกษตร โดยกำหนดมาตรการจูงใจทางเศรษฐกิจและมุ่งปรับเปลี่ยนวิธีการเพื่อลดหรือหลีกเลี่ยงการเผา

(9) ให้กระทรวงพลังงาน กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมเทคโนโลยีพลังงานหมุนเวียน เช่น พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานลม และชีวมวล เป็นต้น เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก รวมถึงฝุ่น PM 2.5 จากการเผาไหม้เชื้อเพลิงฟอสซิลในภาคอุตสาหกรรม

(10) ให้กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง กำหนดมาตรการด้านสาธารณสุขเพื่อคุ้มครองประชาชนรวมถึงกลุ่มเสี่ยง อาทิ เด็กเล็ก ผู้สูงอายุ หญิงตั้งครรภ์ และผู้ป่วยโรคประจำตัว โดยจัดหาอุปกรณ์ป้องกันที่เข้าถึงง่ายและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนในช่วงที่ค่าฝุ่น PM 2.5 สูง

และ (11) ให้กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงพาณิชย์ และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ผลักดันความร่วมมือระหว่างประเทศภายใต้กลไกศูนย์ประสานงานอาเซียนว่าด้วยมลพิษทางอากาศข้ามพรมแดน (ASEAN Coordinating Centre for Transboundary Haze Pollution) ทั้งในด้านการแลกเปลี่ยนข้อมูล การเฝ้าระวังร่วมและการพัฒนามาตรการลดการเผาในประเทศต้นทาง รวมถึงกำหนดมาตรการคัดกรองหรือควบคุมการนำเข้าสินค้าเกษตรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเผาหรือกระบวนการผลิตที่ก่อให้เกิดมลพิษ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

26 ธันวาคม 2568